

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HG/RC

2021

(Held in 2022)

SANSKRIT

Paper : SKT-HG/RC-3016

**[Basic Principles of Indian Medicine
System (Āyurveda)]**

(Honours Generic/Regular Course)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction to Indian Medicine System : Āyurveda)

(Marks : 20)

1. Answer the following as directed : 1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া :

**(a) In Āyurveda the field of pediatrics is known
as _____.**

(Fill in the blank)

আয়ুৰ্বেদত পেডিয়াট্ৰিকছক _____ বুলি কোৱা হয়।

(খালি ঠাই পূৰণ কৰা)

(2)

(b) Which Veda is called the source of Āyurveda?

কোনখন বেদক আয়ুৰ্বেদৰ উৎস বুলি ধৰা হয় ?

(c) How many Chapters are there in the Carakasamhitā?

‘চৰকসংহিতা’ত থকা অধ্যায়ৰ সংখ্যা কিমান ?

2. What is health according to Āyurveda? 2

আয়ুৰ্বেদ অনুসৰি স্বাস্থ্যৰ লক্ষণ কি ?

3. Write short notes on শাল্যতন্ত্ৰ and কায়চিকিত্সা. 5

শল্যতন্ত্ৰ আৰু কায়চিকিত্সাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা।

4. (a) Write a note on the history of Āyurveda and show its unique features. 10

আয়ুৰ্বেদৰ ইতিহাসৰ বিষয়ে লিখি ইয়াৰ বিশেষ লক্ষণসমূহ উল্লেখ কৰা।

Or / অথবা

(b) As per your prescribed portion, write a note on the major texts of Āyurveda.

তোমাৰ পাঠ্যাংশ অনুসৰি আয়ুৰ্বেদৰ মূল গ্রন্থসমূহৰ বিষয়ে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

(3)

UNIT—II

(Basic Principles of Āyurveda)

(Marks : 20)

5. Answer the following as directed : 1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) Which one is the last among the three Gunas?

তিনিটা গুণৰ ভিতৰত অন্তিমগুণটো কি ?

(b) In Āyurveda, gastric fire is known as _____.

(Fill in the blank)

আয়ুৰ্বেদত গ্যাস্ট্ৰিক ফায়াৰক _____ বুলি কোৱা হয়।

(খালি ঠাই পূৰণ কৰা)

(c) Pṛthivī comes under সমধাতু / পঞ্চমহামূত.

(Choose the correct answer)

পৃথিৱী সপ্তধাতু / পঞ্চমহামূতৰ অন্তৰ্গত।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

6. Write a short note on বাত. 2

বাতৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা।

7. Discuss the concept of ত্ৰিমল. 5

ত্ৰিমলৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(4)

8. (a) Discuss the Āyurvedic concept of সমধাতু. 10
সপ্তধাতুৰ বিষয়ে আয়ুৰ্বেদৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা আলোচনা
কৰা।

Or / অথবা

- (b) What are the eight ways to diagnose illness
in Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদত স্বীকাৰ কৰি লোৱা ৰোগ নিৰ্ণয়ৰ আঠবিধ উপায়
কি কি?

UNIT—III

(Dietetics, Nutrition and Treatments in Āyurveda)

(Marks : 20)

9. Answer the following as directed :

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া :

- (a) The term বমন refers to therapeutic
vomiting / purgation therapy. 1

(Choose the correct answer)

বমন শব্দটো থেৰাপিউটিক ভমিটিং / পাৰগেছন থেৰাপিক
বুজায়।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(5)

- (b) How many types of আহাৰ have been
accepted in the Āyurveda? 2
আয়ুৰ্বেদত আহাৰ কিমানবিধ? নামবোৰ লিখা।

- (c) How does বিৰুদ্ধাহাৰ affect the body and
mind? 2
বিৰুদ্ধাহাৰে কেনেদৰে শৰীৰ আৰু মনৰ ক্ষতিসাধন কৰে?

10. Explain the concept of রসায়ন and বাজীকরণ from
the standpoint of Āyurveda. 5

আয়ুৰ্বেদৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা ৰসায়ন আৰু বাজীকৰণৰ বিষয়ে ধাৰণা
আগবঢ়োৱা।

11. (a) Write an extensive note on treatment as per
the Āyurvedic norms. 10

আয়ুৰ্বেদৰ নিয়ম অনুসৰি চিকিৎসাৰ ওপৰত বিস্তৃত ব্যাখ্যা
আগবঢ়োৱা।

Or / অথবা

- (b) What are the rules and regulations
prescribed in the Āyurveda for prenatal and
postpartum care for the healthy mothers?

সন্তান জন্মৰ আগত আৰু সন্তান ভূমিষ্ঠ হোৱাৰ পিছত
মাতৃসকলৰ সুস্থাস্থ্যৰ বাবে আয়ুৰ্বেদত কি কি নিয়ম অনুসৰণ
কৰিব কোৱা হৈছে? আলোচনা কৰা।

(6)

UNIT—IV

(Important Medicinal Plants in Āyurveda)

(Marks : 20)

12. Answer the following as directed : 1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) Which one of the following is primarily used for air purification?

তলৰ কোনবিধ বায়ুশোধক হিচাপে ঘাইকৈ ব্যৱহাৰ হয় ?

আমলক ; হৰিদ্ৰা ; নিম।

(b) _____ gives a detail discussion on medicinal plant.

(Fill in the blank according to your text)

_____ খন ঔষধীয় গুণসম্পন্ন গছসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়াইছে।

(পাঠ্যপুথি অনুসৰি খালি ঠাই পূৰণ কৰা)

(c) Fenugreek refers to Hing / Methi / Ghṛtakumārī.

(Choose the correct word)

ফেনুগ্ৰিক শব্দটোৰ অৰ্থ হ'ল হিং / মেথি / ঘৃতকুমাৰী।

(শুদ্ধ শব্দটো বাচি উলিওৱা)

(7)

13. Write two uses of Tulsi in Indian household. 2

ভাৰতীয় গৃহসমূহত তুলসীৰ দুটা ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে লিখা।

14. Write a note on the importance of the plant called Sarpagandhā. 5

সৰ্পগন্ধা নামৰ গছজোপাৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে এটা টোকা লিখা।

15. (a) Discuss the medicinal uses of the Arjuna, Brāhmī, Ghṛtakumārī and Guggulu. 10

অৰ্জুন, ব্ৰাহ্মী, ঘৃতকুমাৰী আৰু গুগ্গুলু গছৰ ঔষধীয় ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Or / অথবা

(b) Write a note on Suśruta and his work.

সুশ্ৰুত আৰু তেওঁৰ ৰচনাৰ বিষয়ে টোকা এটা লিখা।

***